



Foto: zatletic, Robert Hainer - Adobe stock

Před nějakým časem jsme si, vážení a milí, řekli něco málo o tom, jak se rodily liturgické doby. (Chcete-li, nalistujte si těch pár řádků v prosincovém čísle.) Pojdme se dnes ptát, jak vypadala jedna z nich – ta, kterou právě teď prožíváme, totiž postní doba.

Už víme, že se vyvíjela postupně – od dvou dnů před velikonočními oslavami přes takzvaný „Svatý týden“ až po čtyřicetidenní období. Proč čtyřicetidenní – to by neměl být problém vyloučit. 40 dní se Ježíš postil na poušti před zahájením své veřejné činnosti; o tom slyšíme každý rok na první postní neděli.

Ovšem doba 40 dnů má i své starozákonní souvislosti: 40 dní přelétl při velké potopě, 40 dní strávil Mojžíš na hoře Sinaj před Hospodinem, 40 dní prozkoumávali izraelští zvědové Zaslíbenou zemi, 40 dní putoval Eliáš k hoře Chorebu... A neměli bychom zapomenout ani na 40 dní, během nichž se Goliáš vysmíval izraelským vojskům, než nad ním zvítězil mladý a nenápadný David – a zde by se nám mělo vybat, že Ježíše oslovovali jako „syna Davidova“.

Oněch čtyřicet dní se počítalo v různých dobách různě. Původně končila tato doba na Zelený čtvrtek a prožívala se souvisle – začínala tedy na první postní neděli. Ostatně v římské tradici je dosud tento začátek dochován; první postní neděle se prožívá zvláštním způsobem, bohoslužba v tento den bývá zahajována průvodem se zpěvem litaní.

Velmi záhy se však ukázalo, že není vhodné a ani dost dobře možné postit se o nedělích. Od prvopočátku je neděle hlavním křesťanským svátkem a základním „stavebním kamenem“ týdne i roku. Neděle postní doby – bylo a je jich celkem šest – tedy musely být z postního období vyňaty.

Kam ale s oněmi přebývajícími šesti dny? Jako možné řešení se ukázalo jednak obnovit prastarou praxi postu na Velký pátek

a Bílou sobotu, jednak předsadit zbývajících čtyři dny před první postní nedělí. Postní doba tedy získala svůj nový začátek – středu, která ostatně patřovala ke kajícím dnům v rámci týdne.

#### JAK SE STAŘÍ KŘESŤANÉ POSTILI?

Vcelku často a rádi. Krom stanovených postních dní si mnozí dobrovolně ukládali půst navíc – ovšem drželi taková rozhodnutí v tajnosti. Ve starověké církvi byla velmi aktuální slova samotného Krista, jak jsme je slyšeli v evangeliu Popeleční středy: „Když ty se postiš, neukazuj to lidem, ale svému Otci ve skrytosti.“ (srov. Mt 6, 17–18) Bylo dokonce závazným pravidlem, že se biskup nesměl postit mimo společné postní období. Ptáte se proč?



Tam, kde dnes přinášíme (v lepším případě) misku s hostiemi a konvičky s vínem a vodou, ve starověku se přinášelo všechno možné – nejen chléb a víno, ale i mléko, sýr, olivy, olej, ba i maso, ryby, ovoce či zelenina a další jídlo a pití. Byla to vlastně svým způsobem „sbírka na církev“ a na chudé: biskup a ti, kdo žili s ním, si vzali, co potřebovali na živobytí, a zbytek se rozdával mezi chudé a potřebné. Kdyby tedy biskup odmítl něco z jídla, co mu lidé přinášeli, dával by tím

najevo, že se posti, což by bylo v rozporu s evangeliem.

#### JEDLO SE VŠECHNO?

Rovněž z křesťanského starověku pochází zvyk odříkat se v rámci postu pokrmů z masa některých zvířat – typicky teplokrevných, tedy savců a ptáků. Ovšem nehledejme v tom žádné rozdělování „čistých“ a „nečistých“ pokrmů! Vysvětlení je mnohem prostší: šlo o peníze.

Křesťanství vzniká a šíří se po březích onoho velkého slaného rybníku, co se mu říká Středozemní moře. Na často členitém a skalnatém pobřeží se ne vždy daří chovu zvířat; jejich maso zde tedy bylo vzácnější a tím pádem dražší. Kdežto ryb bylo všude dostatek – ryby a jiné „plody moře“ byly laciné, a proto se stávaly pokrmem chudých. Smyslem postu tedy bylo zvolit lacinější stravu – a ušetřené peníze věnovat těm, kdo jsou na tom ještě hůř než já.

Možná si vzpomeneme na Kristova slova: „Když se postiš... když se modlíš... když konáš dobročinnost...“ Zkusme je vzít jako návod pro půst v jeho souvislostech! Nepřemýšlejme nad tím, zdali si třeba v pátek dopřát rybi lahůdky nebo se dokrmit sladkostmi. Vezměme třeba za vděk tím nejobyčejnějším jídlům, co se nám nabízí – a nezkoumejme jeho složení; snědme je vděčně a bez reptání. To je pravý půst!

A zkusme jíst tak, abychom ušetřili čas a prostředky. Čas věnujme Bohu, tedy modlitbě. A ušetřenou částku nenápadně a neokázale věnujme na pomoc těm nejpotřebnějším. Když to dokážeme, budeme si moci říci – ano, teď už vím, co je to půst. A budme si jisti, že naše postní úsilí nezůstane bez Boží odezvy. Že tímto postem poporostem.

Úspěšný růst přeje otec Zdeněk Drštko

## MALÝ VELKÝ MUŽ PŘÍBĚH ADOLFA KAJPRA

KRESBA: CZINA

TEXT: ZBYNĚK PAVLENSKÝ

PO NÁVRATU Z KONCENTRÁKU V DACHAU SE O. ADOLF IHNEZ ZAPOJIL DO PRÁCE VE FARNOSTI SV. IGNÁCE. ZAČAL POSKYTOVAT EXERCICIE, VEDL MARIÁNSKÉ DRUŽINY, KÁZAL A PŘEDEVŠÍM PŠAL.

21. KVĚTNA 1945, KOSTEL SV. IGNÁCE, PRAHA

V KONCENTRÁKU SE UKÁZALO, JAK VZÁCNOU VĚCÍ JE CHLÉB. TAM ISEM SE NAUČIL MODLIT „CHLÉB NÁŠ VEZDEJŠÍ, DEJ NÁM DNES“. V TOM CHLÉBĚ PŘÍCHÁZÍ BŮH...

